

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

УДК 929 (439) Другет

ЖИТТЯ І ПОЛІТИЧНА КАР'ЄРА БАЛІНТА ДРУГЕТА (1577-1609)

Зубанич Л. Л. (Ужгород)

У статті висвітлено життєвий шлях та політичну діяльність видатного представника аристократії Північно-Східної Угорщини, претендента на князівський престол Трансільванії – Балінта Другета (1577-1609). Історична наука вважає його непослідовною людиною, епігоном Іштвана Бочкаї, але з наявних джерел вимальовується образ поміркованого, виваженого політика, який зрозумів, що історичні умови його часу не дають йому можливості заснувати нову князівську династію в сусідній державі.

Ключові слова: князь, Ужанський комітат, феїшпан, Балінт Другет, Північно-Східна Угорщина, Жітмонд Ракоці, Трансільванія, замок Унгар.

Постановка проблеми. «Без знання минулого важче орієнтуватися в майбутньому. Ця проста істина сприймається родинами, які належать до різних суспільних прошарків та різних культур, як цілком різні життєві принципи, як традиція, що впливає на деталі повсякденного життя» [48], – так визначає суть досліджуваної теми угорський історик Дьордь Миконя. Вивчення історії родин (у нашому випадку це історія дворянської родини) може збагатити локальну історіографію багатьма такими деталями, які у другій половині ХХ століття здавалися майже втраченими. Інтерес до вивчення місцевої історії останнім часом суттєво зростає, що не є випадковістю, адже вона стосується минулого і звертається до сучасності, спираючись на результати досліджень, допомагає краще зрозуміти закони історичного розвитку. Однак єдність зв'язку з нашою історією настане лише тоді, коли разом із відповідним рівнем культури ми опануємо історичне мислення. Тобто людина, подія, відносини завжди розглядатимуться з урахуванням місця, часу та обставин. Не викликає сумнівів, що ретельне вивчення історії іноді руйнує ілюзії, але натомість створює реальну цінність.

Майже в кожній науковій роботі, присвяченій історії Закарпаття, Ужанського комітату й міста Ужгорода, особливо згадується роль роду Другетів у формуванні місцевої історії, однак біографічні дані про його окремих членів можна зустріти досить рідко [12; 13; 16; 19; 29; 35; 46; 47; 53; 54; 55; 56; 59]. В дослідженнях історії роду Другетів за останні роки можна вважати значним прогресом роботу Золтана Борбеля [24; 25], який дослідив біографії видатних представників роду XVII сторіччя – Балінта (I) і Дьордя (III) Другетів. Цим дослідник дав серйозний «поштовх до активізації «другетознавства» в українській історіографії» [15, с. 96]. Значення цих наукових розвідок полягає й у тому, що подібні дослідження в Словаччині [40; 42] та Сербії

[34] вже продемонстрували вагомі результати.

Метою цієї статті є дослідження життєвого шляху та політичної діяльності видатного представника аристократії Північно-Східної Угорщини, претендента на князівський престол Трансільванії – Балінта Другета (1577-1609).

Важливим джерелом дослідження є документи феїшпанського фонду Ужанського комітату [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7], що зберігаються в Державному архіві Закарпатської області. Хоча необхідно визнати, що «буремна» історія розкидала архів роду Другетів по всьому світу. Як зазначає Золтан Борбель [24, с. 10-11], частину архіву, розділеного між спадкоємцями 1691 р., було знищено, а його залишки можна знайти в Угорському Національному архіві [8] та архіві міста Пряшів [9]. У ході дослідження щоденника Балінта Другета та його листування [41; 50] знайдено декілька важливих деталей, що характеризують публічну роль цього вельможі в цілком новому ракурсі [51].

У будь-якому сенсі важливо вивчити події пізнього середньовіччя – нового часу в належному контексті й переконатися, що представники шляхти, як впливової соціальної групи, відігравали важливу роль у даних історичних подіях. Колишня радянська, а згодом і українська історіографія не могли подолати «дитячу хворобу», пов'язану з вивченням історії шляхти. Соціально «прийнятними» і гідними для вивчення були в ній тільки дворяни та аристократи, діяльність яких так чи інакше стосувалася визвольного руху (Іштван Бочкаї, Імре Текелі, Ференц Ракоці II). Разом з тим, суспільно-економічне, політичне та релігійне становище дворянських родин Північно-Східної Угорщини українською історичною наукою практично не вивчалася. Актуальність вивчення теми зумовлюється й тим, що науковцями України ще не проведено спеціального наукового дослідження з проблематики угорського і трансільванського періоду історії Закарпаття по-

чатку нового часу (1526-1664 рр.).

Виклад основного матеріалу. З метою посилення своєї влади Карл I (Анжуйський), який прибув до Угорщини 1301 р., намагався створити нову й вірну йому аристократію: отже, він нагородив свого наставника Філіпа Другета (I) важливими посадами державного рівня та значними володіннями [32]. Під час панування королів із династії Анжу кілька членів роду Другетів займали найвищі посади держави – палатина (Філіп Другет, 1323-1327; Янош Другет, 1328-1333; Вільмош Другет, 1333-1342) та головного крайового судді (Міклош Другет, † 1355) [2]. Палатин Вільмош Другет у своєму заповіті 1330 р. розпорядився про значні статки, серед яких були замки Соланц (Szalánc, комітат Абауй), Поріч (Parics, комітат Земплін), Борков (Barkó, комітат Земплін), Єсенеv (Jeszenő, комітат Унг), Полоча (Palocsa, комітат Шарош/Шаріш), Соколя (Szakolya), Лубло (Lubló, комітат Сепеш/Спіш), Регейц (Regéc, комітат Земплін), Гйонц (Gönc, комітат Абауй) та Дунаєць (Dunajec, комітат Сепеш/Спіш). Він, як видатна особистість своєї епохи, 1335 р. був організатором зустрічі (конгресу) трьох королів (Угорщини, Чехії та Польщі) у Вишеграді на підтримку короля Владислава I (Локітек), багато разів здійснював воєнні походи до Польщі, спочатку до Сілезії, а потім проти Тевтонського ордена. Тимчасом король Лайош I (Великий) почав розшматовувати величезні маєтки Другетів і відібрав від них кілька замків [61].

Під час правління короля Сигізмунда I Люксембурзького (1387-1437) рід Другетів, який раніше відіграв важливу роль на політичній арені, майже не згадується. Причиною опали стало те, що вони підтримували претендента на престол Угорщини неаполітанського короля Ласло Анжу (сина вбитого Карла II), і через це були втягнуті в повстання 1403 р. в Південно-Східній Угорщині під проводом егерського єпископа Томаша Лудані та королівського скарбничого Іштвана Дебреї. Після придушення повстання Другети хоча і зберегли свої володіння [44] та посаду феїшпана Ужанського комітату (з часом до неї приєднався Земплінський комітат) [31], але з політики державного рівня були усунені. Минуло близько століття до того, як Другети знову були «допущені» до справ королівства.

Коли 1526 р. вимерла династія Ягеллонів, у боротьбі за угорську королівську корону Другети підтримали свого родича – трансільванського воєводу Яноша Саполяї (перша дружина його батька, Іштвана Саполяї, була Маргіт Другет, а Янош (VIII) Другет, у свою чергу, одружився з Крістіною Саполяї) [62]. Іштван (IV) та Ференц (II) Другети 5 листопада 1526 р. були учасниками Державних Зборів у Секешфегерварі, де Яноша Саполяї було обрано королем Угорщини. Після коронації Іштван (IV) Другет став феїшпаном Земплінського комітату,

а Ференц (II) за заслуги дістав спадковий титул унгарського графа та замок Унгар. Ференц Другет у 1527-1533 рр. займав також посаду головного королівського комірника (*magister tavernicorum regalium*). Це означало, що він став у ряд баронів державного рівня (*barones regni*) [30].

Після розпаду Угорщини на три частини (1541) володіння Другетів опинилися в королівській частині країни. За податковим переписом 1540 р. зі своїми 949 обійстями (*possessio*) Другети опинилися на шостому місці в країні (мукачівська доміна на той час нараховувала 260 обійсть, а Березький комітат усього 527) [18]. Династія Габсбургів намагалася всілякими способами перетягнути підлеглих на свій бік. Про це свідчить і майновий судовий процес 1549-1551 рр., який відбувався в курії короля Фердинанда I. Його основні результати були на користь Другетів [21]. Нашадків Фердинанда – Максиміліана I та Рудольфа I – не дуже хвилювала думка своїх угорських підданих. 1569 р. Королівський суд звинуватив ряд вельмож Північної Угорщини у змові проти Габсбургів – в числі інших було звинувачено Гашпара та Іштвана (V) Другетів [1, с. 5]. З метою заманити цих панів до Кошиць придворна комора (*Camera Aulica*) запропонувала їм, серед іншого, повернути замок Унгар, відібраний 1551 р. Гашпар Другет, відчувши пастку, втік до Польщі [39, с. 14-17].

Іштван (V) Другет, майбутній великий солдат епохи, дістав помилування за участь у згаданій вище «державній змові». Проте в ранній період діяльності його ім'я більше пов'язане зі свавіллям, яке він проявляв до своєї рідні, вдови двоюрідного брата Міклоша Другета Маргіти Зріні [45] та її трьох дочок. У своєму заповіті від 30 серпня 1580 р. Міклош Другет доручив Іштвану бути опікуном дітей [38], але той спочатку забрав від вдови заповіт, а потім почав систематично грабувати їхні володіння. Вельможа залякував дворян Ужанського комітату, їхніх керівників, які підтримували вдову. Зокрема, віцеїшпана Гашпара Поладі та присяжних він кинув у в'язницю. Хоча процес у королівському суді Маргіт Зріні виграла, Іштван Другет не хотів і чути про передачу їй маєтків. Нарешті, у справу втрутився головнокомандувач Північної Угорщини Янош Руебер, але Іштван Другет знову вигнав вдову з Ужгорода. Сім'я перебралася до замку Барко в Земплінському комітаті. Звідси датовані останні листи Маргіт Зріні, написані 1588 р., із судовим позовом проти утисків Іштвана Другета, який забрав волю кріпаків під час оранки [6]. Незабаром Маргіт Зріні померла. Її доньки ще тривалий час намагалися повернути через суд свою законну спадщину.

Іштван Другет, як один із найбільших землевласників у Північно-Східній Угорщині (див. табл. 1), взяв участь у знаменитій битві Сіксо (8 жовтня 1588 р.), де підбили його коня, а сам він

потрапив до турецького полону. Тимчасом у битві перемогла угорська сторона, а в'язня, якого вже направили у Фюлек, звільнили [57].

Таблиця 1

Маєтки родини Другетів в Ужанському комітаті станом на 1598 р.

№	Поселення	Кількість будинків		
		Іштван Другет	Дьордь Другет	Разом
1	Оноківці /Alsódomonya	17	6	23
2	Анталовці /Antalócz	-	7	7
3	Ярок / Árok	20	11	31
4	Тур'я Бистра / Bisztra	8	12	20
5	Їреп' / Csepely (Словаччина)	12	12	24
6	Циганівці /Cziganyóc	4	2	6
7	Дравці / Darócz	30	6	36
8	Дубринічі / Dubrinics	30	7	37
9	Оноківці / Felsődomonya	11	4	15
10	В. Лази / Felsőház	10	4	14
11	Галоч / Gálóc	-	1	1
12	Горяни / Gerény	-	25	25
13	Довге Поле (Баранинці) / Hosszúmező	4	1	5
14	Husák / Huszak (Словаччина)	29	4	33
15	Кам'яниця / Kemencze	11	4	15
16	Коритняни / Kereknyé	32	6	38
17	Малий Березний / Kisberezna	37	16	53
18	Kisgyőr	-	3	3
19	Турички / Kisturicza	9	2	11
20	Костова Пастіль / Kosztova Pásztély	3	23	26
21	Кострино / Kosztrina	8	9	17
22	Lekárovcse / Lakart (Словаччина)	21	7	28
23	Люта / Lyuta	4	1	5
24	Бегендяцька Пастіль / Manajlo Pásztély	8	9	17
25	Мирча / Mercze	21	3	24
26	Руський Мочар / Mocsár	15	-	15
27	Мокра / Mokra	3	1	4
28	В. Березний / Nagybereszna	69	36	105

29	Туриця / Nagyturicza	22	8	30
30	Невицьке / Neviczke	21	9	30
31	Сімер / Ószemere	12	5	17
32	Палло / Palló	19	1	20
33	Тур'я Пасіка / Paszika	15	13	28
34	Перечин / Perecsény	50	16	66
35	Petrovce / Petrócz (Словаччина)	21	5	26
36	Тур'я Поляна / Polena	17	9	26
37	Порошково / Poroskó	33	14	47
38	Оріховиця / Rahoncza	7	9	16
39	Раково / Rakó	7	7	14
40	Тур'ї Ремети / Remete	36	10	46
41	Розтоцька Пастіль / Rosztoka Pásztély	15	11	26
42	Соломоново / Salamon	10	-	10
43	Сіль / Sómező	7	3	10
44	Н. Солотвіно / Szlatinka	13	1	14
45	Ставне / Sztávna	31	17	48
46	Стрипа / Sztrippa	6	4	10
47	Стужиця / Sztuzsica	1	8	9
48	Сухий / Szucha	6	10	16
49	Свалявка / Szvalavka	4	-	4
50	Тихий / Ticha	20	1	21
51	Траск	-	1	1
52	Сімерки / Újszemere	32	2	34
53	Ужгород / Ungvár	100	22	122
54	Волосянка / Volosanka	11	16	27
55	Ворочово / Vorocsó	11	2	13
56	Зарічово / Zaricsó	38	12	50
57	Завосино / Zauzsina	22	10	32
58	Záhony (Угорщина)	-	18	18
Разом:		1003	466	1469

Джерело: розрахунки автора на основі [26, с. 118].

Іштван Другет Гомоннаї одружився зі Фружиною Терек. Наречена була родом зі знатної сім'ї й мала чимале придане. Її мати, Борбала Гуті Орсаг, успадкувала великі статки померлої родини за чоловічою лінією. Серед них була доміна в Діошдьорі (разом із містом Мішкольц). В якості батьківського спадку (Ференц Терек → Балінт Терек) вона принесла у шлюб дебренську домінію [49].

Іштван Другет, «учасник багатьох битв, в яких не зазнавав поранень», після тривалої хвороби 1599 р. помер у родовому замку в Гомонні. Його старший син Ласло (II) звернувся з листом до бургомистра Кошиць Яноша Бокаціуса (*Ioannis Vocatus*), в якому попросив знаменитого поета-латиніста скласти на могилу батька епітафію. Текст даного

листа, наведений нижче, підтверджує припущення про те, що Ласло Другет та його молодший брат Балінт були учнями у школі Бокаціуса в Бартфо та Епер'єші. «Вельмишановний Пан, милий мій учитель! Немає сумніву, що Ваше Панство дізналися про те, що мій добрий батько, Його Світлість Іштван Другет, феїшпан комітатів Земплін та Унг, відійшов у вічність. Він віддано й вірно служив нашій Батьківщині, королю нашої держави ціною життя і здоров'я, проливаючи кров у багатьох битвах. За своїм військовим вишколом він не був останнім серед інших великих угорців. Тому він вартий того, щоб про його діяння склали поминальний вірш. У цих краях Верхньої Угорщини немає нікого іншого, хто би краще за Вас складав вірші – тому, зважаючи на Вашу прихильність до мене, з надією звертаюся до Вас... Складено в нашому маєтку Госсумезев 2 березня 1599 р. Ваш покійний слуга: Ласло Другет Гомоннаї» [37].

Текст епітафії, написаної Яношом Бокаціусом, було надруковано в місті Бартфо 1599 р. Цю епітафію, ймовірно, роздавали під час похорон. У тексті автор посилається на італійське походження роду Другетів, на видатні здобутки Іштвана Другета і його предків. Епітафія на могилі Іштвана Другета, похованого у склепі замкової церкви Унгвар [37], звучить так (нижче наводимо оригінал і переклад).

*Aspice, qui transis, vicit fera Parca, viator
Thracia quem nequii vincere
Marte virum, Quis fuerit? queris. Germanus, an
Ausonius, Hunnus
An Schyta? Thrax? noli querere. Ad Antipodas,
Ad Garamanthas, ad extremos si veneris Indos,
Qui iacet hic, fuerit quis? tibi dicet humus
Teuto, Getes, Pannon, Turea, Ittale, Sarmata,
Mosche,
Drugethium hunc proprios nostis ut vnguiculos.*

Мандрівник, шлях якого проходить тут. Поглянь, кого забрала жорстока смерть. Того, кого Фракія (тобто Болгарія та Румунія) не змогла перемогти своїм військом. Питаєш, ким був? Німець, аузон (тобто древній італієць), гунн, скіф, фракієць? Не питай. Дійди аж до тих, хто на краю Землі, до гарамантів, до крайніх східних Індій. Коли питаєш: хто тут спочиває, ким був? – вони скажуть тобі. Німець, гетт, паннонець, турок, італієць, сармат, москаль. Цього нашого Другета знали з голови до п'ят.

Одним із найважливіших предметів обряду похорон у той час був погребальний прапор [27]. Бокаціус і для нього склав відповідний вірш (нижче наводимо оригінал і переклад).

*Drugethius iacet hac Stephanus sub sindone nigra,
Inclita virtutis gloria, Martis honos.*

*Non superesse virum, pietas cum Caesare Magnó
Maeret, et Vngarici natio tota soli.*

Іштван Другет лежить під цим чорним мармуром, і про його подвиги знають у далеких краях. Його поважав і воєвода. Оплакує неперевершеного мужа увесь люд: від великого імператора до всього угорського народу.

В сім'ї Іштвана Другета і Фружини Терек народилися два сини, вже згадані Ласло (II) і Балінт (I). Після смерті батька титул феїшпана Земплінського комітату перейшов у спадок до старшого сина, про що Бокаціус в одному зі своїх листів написав так: «*Accipe laus Comitum, flos inelyte, prima parentis Gloria, Drugethiae maxime stirpi honos, stb*» («Прикраса феїшпанів, чудова квітка, гордість твоїх батьків, найвища гордість роду Другетів, ласкаво прийми (мої вітання)»). Проте в протоколах Земплінського комітату не знайдено записів про те, що Ласло Другет (II) Гомоннаї склав присягу феїшпана. Натомість є свідчення про його смерть і похорон від матері, яке міститься в листі дворянству комітату й міста Кошице: «*Мого улюбленого старшого сина Ласло Гомоннаї Всевишній забрав між дев'ятою і десятою годинами до обіду з цього тлінного світу тут, в Гомонні, а похорон відбудеться в Унгварі на шостий день посту, за календарем... Вдова померлого Його Світлості, Іштвана Другета, Йї Світлість Фружина Терек, 19 січня 1600 р. Гомонна*» [14].

Інаугурація наступного земплінського феїшпана відбулася 3 травня 1600 р. в Земпліні, де перед зборами дворянства 22-річний Балінт Другет склав присягу, що «*посаду феїшпана буде нести віддано і справедливо*» [28].

Балінт (I) Другет народився 1577 р. Про ранні роки його життя відомо мало. Є підстави припускати, що разом зі своїм братом Ласло він виховувався в Епер'єші під наглядом Яноша Бокаціуса. У травні 1602 р. в місті Серенч він одружився з Ержебет Ракоці (церковне вінчання відбулося 19 травня). Дочка Жігмонда Ракоці та Юдіти Алагі Бекень принесла у шлюб в якості приданого зі спадку матері серед інших маєтків і половину домінії реґійцького замку. Шлюб тривав досить короткий час, Ержебет Ракоці померла 1604 р. (точна дата невідома). У пам'ять про смерть дружини 5 червня 1605 р. Балінт Другет видав довічну дарчу грамоту Іштвану Шаркезі, камердинеру Ержебет Ракоці, на 11 кріпосних селян і наймитів із Чепеля. В дарчій грамоті зазначено: «*Я вишановую любов до моєї коханої половини, справжню любов моєї коханої Ержебет Ракоці до мене, яка дорожча і краща для мене від усього золота і срібла*» [52].

1602 р. Балінт Другет разом зі своїм племінником Дьордем і тестем королівською владою Рудольфа I був звинувачений у свавіллі. Тому цілком зрозуміло, що 1604 р. разом із дворянами

Ужанського та Земплінського комітатів він серед перших став на бік визвольної війни Іштвана Бочкаї. Свій вчинок він пояснював так: *«Проти суворого обвинувачення Його Величності Верховним Декретом проти нашої віри, за яку ми повинні були віддати життя, ми взялися за зброю...»* [17].

Військова служба Балінта (І) Другета також була пов'язана із втратою дружини. Про це свідчать записи з його щоденника, де він зазначає, що хоче відволікти свої думки від важкої втрати. Молодий Балінт, який більшою мірою був наділений літературним талантом, ніж військовою доблестю, 1605 р. очолив війська Іштвана Бочкаї. Він став і добрим дипломатом: так, разом із Жігмондом Ракоці вони перетягнули на сторону Бочкаї королівського суддю Іштвана Баторі [33].

20 квітня 1605 р. в маєтку Жігмонда Ракоці, в реформатській церкві Серенч (*Szerencs*) зібралися представники угорських станів та обрали своїм князем І. Бочкаї. 14 вересня парламент у Мед'єші обрав його також князем Трансільванії. На цей момент, перебуваючи на вершині влади, І. Бочкаї попросив від Османської імперії корону. Диван султана виконав його прохання й надіслав для І. Бочкаї королівську діядему від великого візира. 20 травня 1619 р. під час ревізії скарбниці імператора Рудольфа так звану корону Бочкаї також було взято на облік, при цьому її було описано так: *«Трансільванська золота корона персидської роботи, яку спочатку турецький імператор подарував Бочкаї, і яку палатин Дьордь Турзо привіз Його Величності 6 жовтня 1610 р. На ній 32 малі й великі бірюзові камені, 90 рубінів, 64 смарагди, 22 рубінові палласи і 282 перли. На вершині корони - великий смарагд. Уся корона в подвійному футлярі»* [22].

Зустріч І. Бочкаї та великого візира (Лалла) Мехмет-паші відбулася в Ракошмезев, поблизу Буди, про що в своїх мемуарах згадують кошицький бургомістр Я. Бокаціус, Балінт Другет та придворний проповідник Петер Альвінці. Балінт Другет згадує цю подію так: *«...Після цього візир Мехмет, візир паша турецького імператора, з великими почестями передав корону Його Величності. Цей самий візир разом із короною подарував Його Величності дуже гарну золочену шаблю в золотих піхвах, прикрашених бірюзою, а також ятаган і дванадцять коней»* [22]. Оскільки І. Бочкаї все ще не довіряв своєму «союзнику», перед зустріччю він порадив Балінту Другету: *«Якщо зі мною (не дай Бог) через турків щось трапиться, Угорщину не залишай. ...Серед угорських вельмож більше всіх шанувати Габора Баторі і з ним спілкуйся!»* [22].

Через те що османська Порта згодна була закінчити 15-річну війну за умови, якщо Габсбурги спочатку вирішать свої відносини з угорцями, почалися переговори між ерцгерцогом Матяшем та Іштваном Іллешгазі. В червні 1606 р. у Відні було

укладено мирний договір, який передбачав свободу віросповідання та вибори палатина в Угорщині. Трансільванію було визнано де-факто суверенною державою, до якої приєднали Партіум і – пожиттєво для І. Бочкаї – комітати Угоча, Берег, Саболч і Сатмар, а також замки і маєтки Сатмар, Хуст і Токай.

Кошицький князівський двір вже до укладання миру розділився на дві партії, які проводили дві окремі політичні лінії. Кожна намагалася поставити свого кандидата як спадкоємця князя. Партія миру, яку очолював І. Іллешгазі, висунула претендентом Балінта Другета. Партію війни очолив канцлер Мігаль Катої, який підтримував свого родича Габора Баторі. Під час переговорів князь серйозно захворів, тому І. Іллешгазі за відсутності канцлера на переговорах звинуватив його у скоєнні отруєння. Канцлера М. Катої посадили у в'язницю.

Оскільки зі шлюбу І. Бочкаї з Катою Годь-машші не народилося спадкоємців, відчуваючи наближення смерті, князь підготував свій політичний заповіт, в якому наступником призначив Балінта Другета: *«Нас спонукала любов..., що Благородна Країна після нас прийме, вибере і признає нікого іншого, крім Його Світлості та Його Величності Балінта Гомоннаї. Якщо цю нашу пораду приймете, побачите багато доброго, але, перш за все, приєднаєте всю Угорщину, не буде ніякої шкоди вічному існуванню, як досі, з Угорщини, чи як було з двох волоських країн; і все добро, що слідує з цього, хоча його не приписуємо цьому, Благородну Країну, яку Бог любить за мудре рішення, яку самі можете уявити і побачити наяву»* [43].

І. Бочкаї помер 29 грудня 1606 р. У своєму заповіті він визначив своє місце поховання: *«...Ми визначили місце поховання в Трансільванії, в місці Дюлафегерваар, улюбій нашій Батьківщині; тому, що всі князі звідти і з самого початку поховані там»* [22]. Тіло князя з Кошиць до Трансільванії супроводжувала величезна похоронна процесія, в якій брали участь до 600-700 осіб. Від султана також надійшла складена на ім'я Другета грамота, де було зазначено: *«Тебе, як першого за родом і титулом серед угорських вельмож, але особливо як вірного й наполегливого слугу Блискучої і Високої Порти, на знак стало зростаючої та невичерпної імператорської благодаті, за моєю величною думкою обираю Тебе достойним зайняти місце зданого короля Іштвана після його смерті і стати королем Трансільванії та Угорщини»* [52]. Лист аналогічного змісту за дорученням султана надійшов і трансільванським вельможам від великого візира Мурада Куюджі: *«Зять ближнього по старшій сестрі, його воєвода та близький радник, який серед угорської знаті за мужністю, розумом і народженням є першим, справжній прихильник нашої Високої Порти, єдиний, кому довіряють лідери народу, за виданою до цього грамотою після смерті блаженного його обрано королем; і в силу раніше виданого*

імператорського листа я дав йому дозвіл на це» [52]. Останнє речення може вказувати на те, що Іштван Бочкаї просив султана схвалити призначення Балінта Другета як спадкоємця, чим спростовується поширене раніше уявлення про те, що його ім'я було внесено в документ підпільно складачами заповіту. Тому і стало великою несподіванкою для учасників похоронної процесії, яка прибула на кордон Трансільванії, що стани країни в перший і останній раз реалізували своє право на вільний вибір князя та обрали своїм правителем губернатора Жігмонда Ракоці, колишнього тестя Балінта Другета.

Після смерті І. Бочкаї королівські комісари, призначені для повернення затисянських комітатів, вжили також відповідних заходів для ліквідації незалежності Трансільванії. Хоча укладений 1606 р. віденський мир чітко закріплював за трансільванцями гарантоване право *«libera electio»*, королівські комісари й особисто Дьордь Турзо вважали за правильне чинити так, щоб *«Трансільванія... повернулася під корону короля Угорщини, і кого його Величність <король Угорщини> вибере і затвердить – той і має правити країною»*.

Трансільванські стани усвідомлювали ці ідеї, але також висловилися проти того, щоб за волею Іштвана Бочкаї призначити князем Балінта Другета. Вони не мали обґрунтованих заперечень проти цього, але *«...своє право libera electio, важко здобути через втрати і пролиту кров, принесуть по суті в жертву так, ніби признали своїм правителем призначеного угорським королем воєводу»* [41]. Наслідком цього і стало, що 12 лютого 1607 р. колишнього губернатора Трансільванії Жігмонда Ракоці Державні Збори *«одним голосом – одною мовою»* (одноголосно) обрали своїм князем. Стани також заявили, що *«обов'язок захисту незалежності країни вважають першорядним, за своєї вдячності та милосердя до пам'яті визволителя Іштвана Бочкаї»*.

Звісно, у своєму листі від 19 лютого 1607 р. Балінт Другет, як призначений спадкоємець, написав до королівських комісарів у Верхній Угорщині, що *«лише одна третина країни та кілька жінок»* обрали князем Жігмонда Ракоці. Спочатку він намагався реалізувати своє право, здобути за заповітом, із використанням зброї, але згодом – за порадою Пала Н'ярі – пішов іншим шляхом. Він надіслав листа від 18 березня 1607 р. Державним Зборам, що засідали в Морошваргелі (сьогодні Târgu Mures), в якому вимагав анулювати результати виборів Жігмонда Ракоці й *«тихо передати країну в його руки, інакше через непокору вони дійдуть остаточного розпаду і смертельного руйнування»*.

Представники Державних Зборів Трансільванії заарештували посла Другета й у своєму листі до комітатів Угорщини від 22 березня дії вельможі назвали негідними. При цьому вони пояснили, що *«від обраного князя за спільною згодою відмежуватися вважають для себе недостойним, і краще*

помруть усі до одного, щоб депонувати Жігмонда Ракоці». На думку представників Державних Зборів, проблема виникла через те, що Балінт Другет не заявив про своє бажання бути обраним князем. Якщо б це було так, стани, ймовірно, розглянули би це питання, але хто взагалі чув про таке, щоб хтось країну *«без вісті й волі передав за заповітом»* [41].

Дворянство Угорщини також намагалося бути посередником у справі, тому від імені регіональних зборів у Кошицях (23 березня 1607 р.) направило Дьордя Гофмана та Ференца Алагі послами до Балінта Другета, щоб відговорити його зайняти князівський престол силою. У зверненні до нього зазначалося: *«Не намагайтеся заради бажання отримати невелику гідність як втратити себе, так і збурити спокій у своїй любій державі»* [20]. Королівський комісар Дьордь Турзо також направив йому листа, в якому пропонував *«відкинути думку про гнів і помсту, і, усвідомлюючи вік та хворобливість Жігмонда Ракоці, не військом і силою, але мирною угодою, з невеликим сподіванням і терпінням, за консенсусом і дозволом короля, без шкоди і втрат для країни, кровопролиття та створення великого безладу намагатися отримати Трансільванське князівство»*. В листі є і приховані загрози, висловлюються перспективи можливої конфіскації майна, попереджається, що *«втратити добру пам'ять, ім'я та інші надбання батьків, прихильність государя, князя та короля було би недостойним, навіть ганебним»* [41].

Зі зміною внутрішньополітичної ситуації (королівський двір де факто визнав князівство Ракоці) Балінт Другет перервав стосунки з гайдуками і турками, але на кінець квітня 1607 р. по всій країні знову поширилася звістка про смерть Жігмонда Ракоці. Для координації подальших кроків Другет попросив поради від Дьордя Турзо, в листі до нього він висловився так: *«Бог бачить його душу, хоча він не радий смерті батька (раніше тестя), проте прийме жезл і прапор так, щоб трансільванці знову не розпочали безлад»*. На той час активізувався і будайський паша Алі Кадізаде, зацікавлений у *«виборах Другета королем»*. З огляду на це він неодноразово відсилав послів до Унгвара. Від них вельможа переховувався в замку Ковар (*Kővár*), який залишив йому за заповітом І. Бочкаї. Звідти він направив свого пояснювального листа дворянам Ужанського комітату. В листі зазначалося: *«Господь Бог і люди навколо мене бачать, що з того часу, як із Унгвара пішов і їхав сюди, турків своїми очима не бачив, подарунків їхніх не прийняв і з ними не панькався»* (Синерварольйо, 3 квітня 1607 р.) [41].

У своєму листі до ерцгерцога Матяша Дьордь Турзо попросив відволікти Другета від свого первісного наміру якоюсь державною посадою. Як з'ясувалося пізніше, на той час віденський двір уже мав іншого претендента на трансільванський трон,

тому Балінта Другета було висунуто на посаду головного крайового судді.

У квітні 1608 р. Другет, як володар хустського замку, спочатку за королівською грамотою став феїшпаном Марамороського комітату, а в жовтні того ж року отримав призначення від Габора Баторі, нового князя Трансільванії [10]. У квітні 1608 р. він став також королівським радником та головнокомандувачем у Верхній Угорщині («*Valentinus Drugeth de Homonna, Caes. Regiaeque Majestatis Consiliarios, Comitatum Regni Hungariae Superiorum Capitaneus ac Comitatum Zempleniensis et Maramarosiensis Comes etc.*»). Влітку 1608 р. в Угорщині відбулися значні політичні зміни – ерцгерцог Матяш, який раніше займав пост регента, військовою силою змусив брата, імператора Рудольфа, передати угорську королівську корону. Серед військ, які стояли під Прагою, були й солдати Другета.

Коронація Матяша II відбулася 19 листопада 1608 р. в місті Пожонь (Братислава). Наступного дня, за традицією, Дьордя Другета було посвячено в лицарі золотих шпор (*equus aureatus*), а 1 грудня 1608 р. Балінт Другет отримав призначення головного королівського судді: «*Після коронації... Балінт Гомоннаї був підтверджений, як головний крайовий суддя (Judex Curiae)*» [30]. Наступного року Балінта Другета було номіновано на посаду палатина, але його участі у виборах запобігла раптова смерть, причиною якої могло бути отруєння.

Смерть настала 9 листопада 1609 р. в замку Унгвар після засідання комітатських зборів Ужанського комітату, де піджупаном (віцеїшпаном) було обрано Ференца Таркані. Балінту Другету тоді було всього 32 роки. Звістку про його смерть дворянству Ужанського і Земплінського комітатів повідомила дружина Крістіна Палоча і Горват [3]. Громадськість комітату підозрювала отруєння, тому й збереглася повістка Дьордя Другету, за якою він викликається на допит [4]. Один із авторів писав щодо цього: «*На сідло було насипано отруту, а сідниці гнили, через що й помер. У цей час, після смерті Бочкаї, стало звичним отруєння через їжу чи насипанням отрути на сідло, стілець. Ходити в гості у цей час було дуже небезпечно. Гостювання Андраша Довці та чаша Довці стали предметом чуток*» [58].

Балінт (I) Другет, головний королівський суддя, феїшпан комітатів Унг і Земплін був похований 14 березня 1610 р. в ужгородському замку у склепі церкві Св. Юрія. Текст епітафії склав ужгородський реформатський священник, декан Янош Толнаї-Балог [36] (нижче наводимо оригінал і переклад).

*Postquam te genuit, lauitque Vngvaridis
vndis Euphrosine verum nomen adepta parens,
Bartphanae puerum post haec fouere virentem
Hinc et Eperiessides te docuere Deae.
Ast vbi concessa est annis, prudentia maior,
Ornarunt thalamos Tálya, Palócsa tuos.*

*Tum Ducis officium tibi contulit
Hungara tellus Iudicis hinc Regni munus habere dedit.
Mors tumulo corpus, mentem DEUS addit Olympo
Famam rite solum personat, atque salum.
Siccine Drugethiae decus indelebile gentis
Dormit Homonnea dictus ab vrbe Valens!
O! patriae pater! Ocurrus auriga ruentis!
Cur immatura morte peremptus abis?
Sat vixti, fateor; quia sat bene, miles et acer,
Prudens atque senex, vt iuuenisque pius.
Attamen ante diem nobis ereptus abisti,
Hei mihi! multorum fletibus aucte virum!
Hic Drugeth ille Valens. Satis est, quam plura referens
Notior ille solo, gratior ille polo.*

Коли народила і викувала тебе у водах Унга твоя матір із чесним іменем Фружина, як дитину оберігали музи в Бартфо і навчали в Епер'єші. Але там багато років потому, надаючи тобі більше розуму (очевидно, поет мав на увазі правові знання), твої наложниці з Талля і Палоча (Крістіна Горват із Палоча була його другою дружиною, а першою – Ержбета Ракоці із замка Талля) прикрашали тебе. Потім Угорщина доручила тобі посаду воєводи, а потім владу королівського судді. Смерть помістила твоє тіло в могилу, а Бог довірив твою душу Небу. Твоя слава відома через землі й моря. Так спочиває незладима краса роду Другетів, названого Величезним (Valens), з міста Гомонни. О, любий батько нашої батьківщини! О, візник швидкої карети! Чому покидає нас убитий ранньою смертю? Визнаю, що ти жив досить і досить добре; як хороший воїн, розумний і зрілий, як благодієльний юнак. Все ж відійшов дочасно рано! Горю мені! Я постарів від багатьох сліз! Це той Другет Балінт (Валенс). Цього про нього достатньо. Решту розкаже про себе сам той, якого знають більше, ніж колір землі, котрий миліший за небо.

Висновки. З точки зору історії Північно-Східної Угорщини і Трансільванії останні роки правління Іштвана Бочкаї та наступні були епохальними, адже події тих років значно вплинули на політичну, економічну та релігійну картину регіону. Результати останніх досліджень надали багато нових матеріалів на цю тему, а політична біографія самого Балінта Другета поповнилася раніше невідомими повідомленнями.

Угорська історична наука ХХ ст. характеризувала його як людину непослідовну, наділену більше літературним, ніж політичним і військовим талантом, котра не мала жодного уявлення про те, що робити з історичним шансом, який випав на її долю – можливістю зайняти князівський престол Трансільванії. Однак із щоденника та листування Балінта Другета на теми можливостей захоплення трансільванського князівства вимальовується дещо інша постать – поміркованого, обережного політика, який зрозумів, що конкретний історичний момент не

підходить для продовження політичної спадщини Іштвана Бочкаї. Наявні джерела підтверджують, що тільки для Османської імперії було особливо важливо посадити Балінта Другета на трансільванський трон, але сам вельможа не плекав таких прагнень. Історик З. Борбель, який досліджує історію сім'ї

Другетів, зазначав: «Через його <Балінта Другета> особу вони <турки> хотіли забезпечити свій вплив не тільки в Трансильванії, але й на частині Королівства Угорщини, для чого використовували заповіт Іштвана Бочкаї та заснований ними угорський королівський титул і його спадковість» [36].

1. Державний архів Закарпатської області (далі ДАЗО). – Ф. 4: Наджупан Ужанської жупи. – Оп. 2. – Спр. 135: Акт, складений окружним справником Ужанської жупи, щодо спротиву дворян Гашпара і Дьордя Гомоннай із с. Невицьке виконанню судового рішення, 1590 р. – 1 арк.
2. ДАЗО. – Ф. 6. – Оп. 5. – Спр. 1690: Виписки з архівних документів про походження сім'ї Другет. – 20 арк.
3. ДАЗО. – Ф. 4: Наджупан Ужанської жупи. – Оп. 11. – Спр. 23: Лист мешканки м. Унгвар дворянки Христини Палоці про смерть свого чоловіка, графа Балінта Другета та ін., 1610 р. – 4 арк.
4. ДАЗО. – Ф. 4: Наджупан Ужанської жупи. – Оп. 2. – Спр. 226: Повістка жупного суду у справі притягнення до відповідальності поміщика Дьордя Другета Георгія за вбивство Балінта Другета, 1604 р. – 1 арк.
5. ДАЗО. – Ф. 4: Наджупан Ужанської жупи. – Оп. 2. – Од. зб. 86: Рішення угорської королівської курії про повернення поміщику Іштвану Пожгаї земель, присвоєних поміщиком Гашпаром Другетом, 1577 р. – 1 арк.
6. ДАЗО. – Ф. 4: Наджупан Ужанської жупи. – Оп. 15. – Спр. 21: Справа з суперечки за майно між поміщиками Іштваном Другетом і Маргаритою Зріні, вдовою Міклоша Другета, 1582 р. – 45 арк.
7. ДАЗО. – Ф. 4: Наджупан Ужанської жупи. – Оп. 17. – Од. зб. 1: Частина рукопису роботи невідомого автора «Історія Ужанської жупи за протоколами з 1500 по 1700 рр.», 1871-1886 рр. – 25 арк.
8. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (далі MNL OL). A Homonnai Drugeth család levéltára, 1531-1748. – P. 1983.
9. Štátny archív v Prešove. Drugeth Humenné (1292-1945) (далі ŠA Prešov DH).
10. Homonnai Drugeth Bálint máramarosi főispáni kinevezése – «Értjök aztis hogy némelliök minémö okon Contradictiót akarnának formallni Huzt ellen, abból kednek' semmi bántassa nem lészen, magunkra nézve meg akariuk oltalmazni kedet' benne». Báthory Gábor Homonnai Bálintnak. Gyulafehérvár, 1608. október 27. // ŠA Prešov DH, inv. c. 653/10.
11. Homonnai Drugeth László halálhíre // Archív mesta Košice – Collectio Schwartzbachiana (AMK CS). – No. 4908.42.
12. Кобаль Й. В. Ужгород відомий та невідомий / Й. В. Кобаль. – Львів: Світ, 2003. – 196 с.
13. Кобаль Й. В. Ужгород / Й. В. Кобаль // Енциклопедія історії України: у 10 т. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. – К.: Наукова думка, 2013. – Т. 10: Т-Я. – С. 212.
14. Федака С. Д. Ужгород кризь віки: Нариси з історії Ужгорода / С. Д. Федака. – Ужгород: Патент, 2010. – 296 с.
15. Ферков О. Дослідження історії Другетів. Borbély Zoltán. A Homonnai Drugethek Felső-Magyarországon a 17. század első évtizedeiben. – Eger, 2015. – 255 o. // Тисячоліття – Millennia: Науковий щорічник. – Вип. 3. – 2016 / Редкол.: Н. М. Жулканич, В. С. Задорожний, Л. І. Капітан, Р. А. Офіцинський (гол. ред.), І. І. Скиба, О. М. Сухий, С. Д. Федака. – Ужгород: Гражда, 2016. – С. 96-103.
16. Ферков О. Рід Другетів та їх діяльність у добу Анжу. [Електронний ресурс] / О. Ферков. – Режим доступу: <http://www.zakarpattia.com/?p=1926>.
17. A Zemplén megyei nemesség hadra kelésének okairól. – Történeti jegyzetek Zemplén-vármegyéről. // Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez (szerk. Dongó Gyárfás Géza). – Sátoraljaújhely: Zemplén Könyvnyomtató Műhely. – 1900. – № 5. – 135-137. old.
18. Acsády Ignác. Régi magyar birtokviszonyok 1494-1598 // Értekezések a Történelemtudományok Köréből XVI. kötet. – Budapest: MTA, 1897. – 81-148. old.
19. Adalékok az ungvári vár és tartománya, és Ungvár város történetéhez. Irta Dr. Hodinka Antal. – Ungvár: Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, 1999. – 106. old.
20. Beda Kálmán. A Felső-magyarországi rendek kassai részgyűlése 1607 márciusában. // A Hajdú-bihar Megyei Levéltár Évkönyve III. 1976. – 159-176. old.
21. Bessenyei József. Ferdinánd király és a magyarországi arisztokrácia, különös tekintettel Ferdinánd pártjának kialakulására (1526-1540). // Történelmi Szemle XLV (2003) 1-2. – 93-107. old.
22. Bocskai kíséretében a Rákosmezőn. Közreadja Csonka Ferenc és Szakály Sándor. – Budapest, 1988. – 136 p.
23. Bocskay István, Magyar- és Erdélyországi fejedelemnek testamentomi rendelése. Magyar gondolkodók 17. század. Sajtó alá rend. Tarnóci Márton. – Budapest, 1979. – 22 p.
24. Borbély Zoltán. A Homonnai Drugethek Felső-Magyarországon a 17. század első évtizedeiben. – Eger, 2015. – 255 p.

25. Borbély Zoltán. Egy konvertita főúr Felső-Magyarországon: Homonnai Drugeth György // Rekatolizáció, ellenreformáció és katolikus megújulás Magyarországon (szerk. Kónya Péter). – Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, 2013. – 370-387 pp.
26. Dávid Zoltán. Az 1598. évi házösszeírás / Z. Dávid. – Budapest: Központi Statisztikai Hivatal Levéltára, 2001. – 756 p.
27. Drugeth István sírköve és halotti zászlója. – Történeti jegyzetek Zemplén-vármegyéről // Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez (szerk. Dongó Gyárfás Géza). – Sátoraljaújhely: Zemplén Könyvnyomtató Műhely. – 1900. – № 3 – 75. old.
28. Drugeth László és Drugeth Bálint beiktatása. – Történeti jegyzetek Zemplén-vármegyéről // Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez (szerk. Dongó Gyárfás Géza). – Sátoraljaújhely: Zemplén Könyvnyomtató Műhely. – 1900. – № 3 – 76. old.
29. Engel Pál. A nemesi társadalom a középkori Ung megyében. Társadalom- és művelődéstörténeti tanulmányok 25. / P. Engel. – Budapest: MTA Történettudományi Intézete, 1998. – 179 p.
30. Fallenbüchl Zoltán. Magyarország főméltóságai 1526-1848. – Budapest, 1988 – 80 p.
31. Gálócsy Zoltán. Ung vármegye főispánjai és tisztviselői a legrégebb kortól 1867-ig. / Z. Gálócsy. – Budapest-Beregszász: Hatodik Síp Alapítvány, Mandátum Kiadó, 2000. – 95 p.
32. Hampel József. A Drugethek őseiről. // Századok 15 (1881), 133-147, 207-213. pp.
33. Hangay Zoltán. Erdély választott fejedelme Rákóczi Zsigmond / Z. Hangay. – Budapest: Zrínyi Kiadó, 1987. – 230 p.
34. Hardi Đ. Drugeti: povest o usponu i padu porodice pratilaca anžujskih kraljeva. – Novi Sad, 2012. – 480 s.
35. Hodinka Antal. Ung megye / A. Hodinka. // Ung megye. Honismereti írások Ung megyéről 1944-ig. (összeállította és szerkesztette S. Benedek András). – Beregszász-Budapest: Mandátum kiadó – Hatodik Síp Alapítvány, 1998. – 50-56. old.
36. Homonnai Bálint ungvári sírfelirata // Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez. Sátoraljaújhely: Zemplén Könyvnyomtató Műhely. – 1900. – 39 p.
37. Homonnai Drugeth István sírfelirata. – Történeti jegyzetek Zemplén-vármegyéről // Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez (szerk. Dongó Gyárfás Géza). – Sátoraljaújhely: Zemplén Könyvnyomtató Műhely. – 1900. – № 2. – 39-41. old.
38. Homonnai Drugeth Miklós végrendelete // Zubánics László. Vitézi végek dicsérete. A nemesség szerepe a XVI-XVIII. századi Északkelet-Magyarország társadalmi fejlődésében. – Ungvár-Budapest: Intermix Kiadó, 2016. – 210-213. old.
39. Hóvári János. A hűtlen Dobó / J. Hóvári. – Budapest: Helikon Kiadó, 1981. – 123 p.
40. Kohútová Mária. Šľachtický rod Drugetovcov // Historická revue. – Roč. VII. – Č. 10. – S. 8.
41. Komáromy András. Rákóczy Zsigmond és Homonnay Bálint versengése történetéhez (1607-1608) / A. Komáromy // Magyar Történelmi Tár. – 1899. – 273-297. old.
42. Lenčič Štefan. Šľachtický rod Drugetovcov z Humenného / Štefan Lenčič. – Humenné: Miestny odbor MS. - Vihorlatské osvetové stredisko, 2003 – 183 s.
43. Magyar főrangúak temetkezési szertartása a XVII-ik században. // Történelmi Tár. – 1894. – 738-744. old.
44. Magyarország birtokviszonyai a 16. század közepén. Szerk. Maksay Ferenc. I. kötet. – Budapest: Akadémiai Kiadó, 1990. – 571 p.
45. Márk Éva. A Zrínyiek leányai és asszonyai. [Elektronnyj resurs] / Éva Márk. – Режим доступа: <http://korok.webnode.hu/products/a-zrinyiek-leanyai-es-asszonyai/>.
46. Mauks Ernő. Ung megye múltjából. / E. Mauks. – Budapest: Historiaantik Kiadó, 2015. – 127 p.
47. Mészáros Károly. Ungvár története, a legrégebb időktől maig. / K. Mészáros. – Pest: Ráth Mór Könyvkereskedése, 1861. – 114 p.
48. Mikonya György. Család és családtörténet-írás (részlet). [Elektronnyj resurs]. – Режим доступа: <http://folyoiratok.off.hu/uj-koznevelés/család-es-családtörténet-írás-részlet>.
49. Nagy Iván. Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal. III. kötet (C–D) / I. Nagy. – Pest: kiadja Ráth Mór, 1858. – 420 p.
50. Oláh Tamás. Egy levél Boeckai fejedelem temetési menetéből, avagy adalék a 17. század eleji magyar református politikai elit belharcaihoz. [Elektronnyj resurs]. – Режим доступа: http://reformacio.mnl.gov.hu/egy_level_boeckai_fejedelem_temetesi_menetebol_avagy_adalek_a_17_szazad_eleji_magyar_reformatus.
51. Pálffy Géza. Utak a magyar politikai elit élére. Karrierlehetőségek a magyar arisztokráciában a 16–17. század fordulóján. / G. Pálffy // Magyar történettudomány az ezredfordulón. Glatz Ferenc 70. születésnapjára. Szerk. Gecsényi Lajos–Izsák Lajos. – Budapest, 2011. – 397-404. old.
52. Papp Sándor. Homonnai Drugeth Bálint fellépése Boeckai örököséként // Studia Cariliensia – 2006. – 1. sz. – 133-152. old.
53. Radvánszky Béla. Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században. I. kötet / B. Radvánszky. – Budapest:

- Helikon Kiadó, 1986. – 354 p.
54. Radvánszky Béla. Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században. II. kötet. /B. Radvánszky. – Budapest: Helikon Kiadó, 1986. – 406 p.
55. Radvánszky Béla. Magyar családélet és háztartás a XVI. és XVII. században. III. kötet. /B. Radvánszky. – Budapest: Helikon Kiadó, 1986. – 428 p.
56. Réz László. A Drugethek és Homonna reformációja / L. Réz. – Sátoraljaújhely, 1899. – 158 p.
57. Szabó András. Az 1588-as szikszói csata és propagandája / A. Szabó. // Hadtörténelmi Közlemények 112. – 1999. – № 4. – 851-860. old.
58. Szepsi Laczkó Máté krónikája. [Електронний ресурс] // Erdélyi Történelmi Adatok, III. kötet. Szerkesztette: Mikó Imre. Kolozsvár 1858. – Режим доступу: <http://mek.oszk.hu/15200/15288/15288.pdf>.
59. Szirmai Antonius: Notitia historica comitatvs Zempléniensis. – Bvdae, 1804. – 371 s.
60. Wertner Mór. A Drugethek genealógiájához. / M. Wertner // Turul 9 (1891). – 151 p.
61. Zsoldos Attila. A Drugethek és a «hét vármegye» // «KöztesEurópa» vonzásában. Ünnepi tanulmányok Font Márta tiszteletére. Szerk: Bagi Dániel. – Fedeles Tamás. – Kiss Gergely. Pécs, 2012. – 577-585 pp.

РЕЗЮМЕ

ЖИЗНЬ И ПОЛИТИЧЕСКАЯ КАРЬЕРА БАЛИНТА ДРУГЕТА (1577-1609)

Зубанич Л. Л. (Ужгород)

В статье освещены жизненный путь и политическая деятельность выдающегося представителя аристократии Северо-Восточной Венгрии, претендента на княжеский престол Трансильвании – Балинта Другета (1577-1609). Историческая наука считает его непоследовательным человеком, эпигоном Иштвана Бочкай, но из имеющихся источников вырисовывается образ умеренного, взвешенного политика, который понял, что исторические условия его времени не дают ему возможности основать новую княжескую династию в соседнем государстве.

Ключевые слова: князь, Ужанский комитат, феишпан, Балинт Другет, Северо-Восточная Венгрия, Жигмонд Ракоци, Трансильвания, замок Унгвар.

SUMMARY

LIFE AND POLITICAL ACTIVITY OF BALINT DRUGETH (1577-1609)

L. Zubanych (Uzhhorod)

The article describes the way of life and political activity of the prominent representative of the aristocracy of Northeastern Hungary, the contender for the prince's throne of Transylvania – Balint Drugeth (1577-1609). Historical science considers him to be an inconsistent person, an epigone of Ishtvan Bochkai, but from the available sources there is an image of a moderate, weighed politician who realized that the historical conditions of his time did not give him the opportunity to establish a new princely dynasty in a neighboring state.

Keywords: prince, Ung county, Balint Drugeth, Northeastern Hungary, Zsigmond Rakoczy, Transylvania, Ungvar castle.

УДК 323.1 (477:439) (091) «1939/1941»

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЛИДЕРОВ КАРПАТСКОЙ УКРАИНЫ В СЛОВАКИИ В 1939-1941 гг.

Казак О. Г. (Минск)

В статье на основе материалов архивов Венгрии, Чехии, Украины рассматриваются различные аспекты деятельности приверженцев автономного правительства А. Волошина в независимой Словацкой Республике. Подробно освещен процесс контактов проукраинских эмигрантов с Венгерской королевской дипломатической миссией в Братиславе.

Ключевые слова: эмиграция, русины, независимая Словацкая Республика.

В межвоенный период Закарпатье входило в состав Чехословакии, власти которой еще в 1918 г.

обещали предоставить региону широкую автономию. Первое автономное правительство, однако, бы-